

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Słowo wstępne

Author: Helena Synowiec

Citation style: Synowiec Helena. (2002). Słowo wstępne. W: H. Synowiec (red.), "W kręgu zagadnień dydaktyki języka i literatury polskiej : księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Polańskiemu" (S. 7-9). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Słowo wstępne

Oddajemy do rąk Czytelników: polonistów, pedagogów, studentów zbiór artykułów, dedykowany wybitnemu dydaktykowi języka polskiego – Profesorowi Edwardowi Polańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę Jego urodzin. Mozaika problemów, które autorzy podejmują w artykułach, odzwierciedla wieloletnie zainteresowania naukowe Jubilat, Jego pasje badawcze, troskę o kulturę słowa oraz kształt edukacji polonistycznej uczniów i studentów.

Wśród kilkudziesięciu artykułów, których autorami są współpracownicy Profesora z Katedry Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, koledzy z innych ośrodków językoznawczych i dydaktycznych, a także uczniowie i doktoranci, wyodrębniono kilka działów problemowych.

Artykuły zebrane w dziale *Kształcenie językowe – tradycja i współczesność* uzasadniają potrzebę prowadzenia w szkole nauki o języku, traktowanej funkcjonalnie, której Jubilat pozostaje rzecznikiem. Wypowiedzi autorów mają charakter postulatywny – wskazują na możliwości wzbogacania dydaktyki szkolnej w refleksje, wynikające z nowych teorii językoznawczych, w problemy z zakresu komunikacji językowej, retoryki, aksjologii. Autorzy zastanawiają się również nad zmodyfikowaniem procesu dydaktycznego i sposobami przezwyciężenia stereotypu zarówno w nauce o języku, jak i w kształceniu gatunków wypowiedzi.

Sporo artykułów koncentruje się wokół tematyki sprawności językowej uczniów. Autorzy doprecyzowują w nich pojęcie sprawności językowej, nawiązują do badań nad jej komponentami i uwarunkowaniami, wychodzą naprzeciw oczekiwaniom polonistów, formułując teoretyczne podstawy testu czytania ze zrozumieniem, przedstawiając typologie ćwiczeń, egzemplifikowane pomysłami rozwiązań i osadzone w tradycji dydaktycznej, wskazują sposoby wykorzystania zabawy, dramy, mapy mentalnej w edukacji języ- 7

kowej, dowartościowują również pracę nad interpunkcją w wypowiedziach uczniowskich.

Pasją Profesora Polańskiego była i nadal jest ortografia. W dedykowanych Mu artykułach z zakresu ortografii znalazły odzwierciedlenie zarówno zagadnienia z historii dydaktyki ortografii, jak i kwestie uzusu oraz normy ortograficznej dotyczącej współczesnych zjawisk w polszczyźnie. Z leksyko-graficznymi zainteresowaniami Profesora koresponduje wypowiedź podejmująca problemy artykułów hasłowych w słownikach ortograficznych. Kilko autorów zajmuje się stanem ortografii uczniów i studentów, powołując się na wyniki badań empirycznych. W dwóch artykułach rozwinięto – akcentowany w publikacjach Jubilata – postulat uwzględnienia w nauce ortografii uwarunkowań dialektalnych. Inspirowane myślą dydaktyczną i publikacjami Edwarda Polańskiego są ponadto artykuły dotyczące twórczego korzystania z ortogramów.

Dwa wyodrębnione w tym zbiorze działy pozwalają zorientować się w rezultatach badań nad językiem dzieci i młodzieży, w wybranych problemach komunikacji szkolnej oraz w ich dydaktycznych konsekwencjach. Dzięki zarysowanym obszarom badawczym i różnym metodologiom można poznać językowy obraz świata przyrody odzwierciedlony w wypowiedziach dziecięcych, uczniowskie interpretacje wyrażen aksjologicznych, trudności i błędy w pracach pisemnych uczniów oraz absolwentów szkół średnich, można również zgłębić funkcje tekstów dydaktycznych (podręczników), a także wybranych aktów mowy nauczyciela.

Artykuły o tematyce dydaktycznoliterackiej i kulturowej oscylują wokół szeroko rozumianych kontekstów filozoficznych i aksjologicznych oraz kultury współczesnej, teatru, malarstwa i literaturoznawstwa. Nie zabrakło też wypowiedzi, w których autorzy skoncentrowali uwagę na analizie i interpretacji tekstów literackich (między innymi w kontekście egzaminu maturalnego) oraz na odbiorze utworów przez młodzież, ukazali tekst literacki w funkcji wzoru wypowiedzania się w określonej formie gatunkowej. W jednym z tekstów podjęto żywo dziś dyskutowane i nadal dyskusyjne kwestie oceniania. Są wreszcie w tomie artykuły, które poruszają temat dziecięcych lektur – wyborów i zainteresowań bajką oraz baśnią.

Autorzy artykułów zamieszczonych w dziale *Problemy językoznawczego i dydaktycznego przygotowania studentów* – wytrawni nauczyciele akademicki – dzielą się doświadczeniami i propozycjami w zakresie koncepcji zajęć, między innymi tematyki i form ćwiczeń, sposobu ich organizowania, rozwijania praktycznych umiejętności magistrantów, zasad sporządzania bibliografii.

W kilku zamieszczonych w tomie tekstach autorzy rozpatrują w aspekcie teoretycznym i praktycznym zagadnienia edukacji regionalnej. Artykuły 8 te stanowią rekonesans dotychczasowego dorobku w tej dziedzinie, ich

autorzy formułują zasady postępowania dydaktycznego i wysuwają propozycje dalszych działań, uwzględniających między innymi rolę gwary i folkloru w przybliżaniu specyfiki kulturowej regionu.

Źródłem inspiracji dydaktycznych i refleksji teoretycznej mogą być artykuły włączone do działu *Varia*. Wzbogacają one i uzupełniają problemy podejmowane w artykułach, zamieszczonych w innych działach tomu: zawierają materiał językowy, którego wykorzystanie do analizy i opisu będzie przydatne w pracy lekcyjnej w szkole średniej, w tworzeniu sytuacji motywacyjnej, a także wzbudzaniu zainteresowań młodzieży.

Helena Synowiec

Szanownemu Jubilatowi dziękujemy za Jego bogaty dorobek naukowy i inspirujące myśli dydaktyczne, które mogliśmy rozwinąć lub zmodyfikować w swoich dociekaniach.

Z okazji Jubileuszu życzymy Panu Profesorowi, cenionemu Nauczycielowi akademickiemu i życzliwemu Koledze, dalszej owocnej działalności naukowej, radości z twórczej pracy i pomyślności w życiu osobistym.

Autorzy